

Besplatan
magazin

www.superinfo.ba

Superinfo eco

28.08.2020. / broj 210

MINISTARSTVO PRIVREDE SBK NAJAVLJUJE POJAČAN INSPEKCIJSKI NADZOR

U uslovima pogoršanja epidemiološke situacije u Federaciji Bosne i Hercegovine uzrokovane pandemijom Covid-19, Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona poziva još jednom sve poslovne subjekte na poštivanje donesenih higijensko-epidemioloških mjera, korištenje zaštitne opreme, kao i poštivanje propisane fizičke distance, te obavezna upotreba dezinfekcionih sredstava, a građane da pokažu odgovornost i solidarnost u prodajnim i ugostiteljskim objektima, jer na taj način osim što štite svoje i zdravlje uposlenika, omogućavaju i normalno obavljanje procesa rada.

Posebno pozivamo poslovne subjekte registrovane za obavljenje ugostiteljske djelatnosti na obavezno poštivanje utvrđenog radnog vremena do 23:00 sata.

U cilju preventivnog djelovanja, obavještavamo sva pravna i fizička lica na području našeg kantona da će kantonalni inspektorji našeg ministarstva i Ministarstva zdravstva i socijalne politike SBK Travnik u saradnji sa službenicima MUP-a SBK Travnik vršiti pojačan inspekcijski nadzor i u narednom vremenskom periodu. Inspekcijski nadzor vršit će se svaki radni dan, kako u redovnom radnom vremenu, tako u poslijepodnevnim i noćnim satima, kao i u dane vikenda.

U slučaju da se prilikom vršenja inspekcijskih nadzora utvrdi da pravna i fizička lica ne poštuju Naredbe Kriznog štaba Federalnog ministarstva zdravstva, inspektorji će u skladu sa svojim ovlaštenjima poduzeti mjere iz svoje nadležnosti, koje uključuju i pokretanje krivičnih prijava protiv počinioца koji ne izvršavaju naredbu u uslovima pandemije Covid-19, za krivična dijela kažnjiva po Krivičnom zakona Federacije Bosne i Hercegovine.

EU PODRŽALA 29 KOMPANIJA I ZADRUGA U BIH SA 2,7 MILIONA KM

Evropska unija (EU) je podržala investicije 29 kompanija i zadruga iz BiH sa ukupno 3,7 miliona KM bespovratnih sredstava s ciljem ublažavanja negativnog uticaja virusa korona na poljoprivredno-prehrambeni sektor u BiH, saopšteno je iz UNDP-a.

“Investicije su odabrane putem javnog poziva koji je bio otvoren od 18. maja do 8. juna s ciljem ublažavanja posljedica Kovida-19, kroz podršku optimizaciji operativnih troškova, održavanju produktivnosti, likvidnosti i konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora u BiH, stabilizaciji postojećih lanaca vrijednosti, te promovisanju održive poljoprivredne proizvodnje, uključujući bolje upravljanje prirodnim resursima, očuvanje okoline i zaštitu ljudi”, ističe se u saopštenju.

Od 93 prijave koje su stigle na javni poziv, 29 je ispunilo propisane uslove.

“Ukupna vrijednost ovih 29 prijavljenih investicija je 5,7 miliona KM i podržane su sa 3,7 miliona KM u okviru projekata ‘EU for biznis’ i ‘EUfor agri’. Prvi projekat podržao je 15 investicija sa 1,9 miliona KM. S obzirom da je broj prihvatljivih prijava bio veći od predviđenog, drugi projekat podržao je preostalih 14 investicija sa 1,8 milion KM”, navode iz UNDP-a.

GRAD ZENICA FINANSIRA ŠEST PROJEKATA IZ OBLASTI ZAŠTITE OKOLIŠA

Potpisivanje ugovora sa šest predstavnika organizacija civilnog društva o realizaciji projekata zaštite okoliša, finansiranih iz gradskog budžeta, upriličeno je danas u sjedištu Grada Zenice.

U budžetu Grada ove godine je planirano 30 hiljada, ali je odobreno tek 18,5 hiljada konvertibilnih maraka za projekte jačanja ekološke kulture, zaštite prirode, projekte upravljanja otpadom, poboljšanja energetske efikasnosti i smajenja aerozagađenja.

Razlog što sva planirana sredstva nisu i utrošena je slab odziv na javni poziv za dostavljanje projekata, kao i činjenica da je među prijavljenima bilo i organizacija koje se ne bave primarno zaštitom okoliša, obrazložila je Jakuta Imširović, stručna saradnica za zaštitu životne sredine u Gradskoj upravi.

Gradonačelnik Zenice, Fuad Kasumović, pozvao je nevladine organizacije koje se bave brigom o okolišu da prijave svoje projekte na javne pozive koje raspisuje Gradska prava, s obzirom da je do sada iskazana zainteresovanost bila izuzetno slaba.

Iz budžetskih sredstava ove godine podržani su projekti Saveza izviđača Grada Zenice, Udruženja za unapređenje životne sredine E-grupa, Eko-etno arheološkog udruženja Kula Gorica, Udruženja poslodavaca Zenica, Udruženja za zaštitu humanih, intelektualnih i kulturnih vrijednosti Zenica i Planinarskog društva Željezara Zenica.

USKORO IZGRADNJA JOŠ 13 DJEČIJIH I SPORTSKIH IGRALIŠTA NA PODRUČJU GRADA ZENICA

U protekle tri godine na području Grada Zenice izgrađeno je 12 dječjih igrališta a za ove namjene iz gradskog budžeta izdvojeno je blizu 186 hiljada konvertibilnih maraka.

Od početka ove godine nastavljeni su radovi na završetku izgradnje započetih igrališta a, kako navode iz Gradske uprave, pripremljeno je i 13 elaborata i projekata za izgradnju novih dječjih i sportskih igrališta. Agencija ZEDA je prema ugovoru zadužena za ispitivanje, pregled i eventualnu popravku dječjih igrališta na području grada Zenice čiji je vlasnik Grad Zenica.

– Ukoliko se ustanovi da postoje nedostaci, odnosno odstupanja od zahtjeva standarda na mobilijaru dječjih igrališta, sporna sprava ili cijelo igralište će biti označeno, te će poslovni subjekt zadužen za održavanje dječjih igrališta u koordinaciji sa Službom za boračko-invalidsku i socijalnu zaštitu, stambene poslove i društvene djelatnosti Grada Zenica preuzeti potrebne aktivnosti kako bi isto vratio u funkciju. ZEDA dogovara i popravku igrališta u okviru garancije od pet godina koja važi za većinu dječjih igrališta, saopštili su iz Gradske uprave.

Dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija se vrši u redovnoj proceduri kada se obavlja proljetna i jesenja dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija, a prilikom provođenja dezinfekcije grada zbog COVID-a 19, ovim postupkom su obuhvaćena i dječja igrališta.

NAVIJAĆI ČELIKA SLAVE PRVU OVOSEZONSKU POBJEDU, OSIGURANA FINANSIJSKA SREDSTVA ZA OPORAVAK NK ČELIK

Vijeće Grada Zenice danas je jednoglasno usvojio zaključke o izdvajajući 500 hiljada konvertibilnih maraka budžetskih sredstava za podršku oporavku Nogometnog kluba Čelik.

Uprkos odgađanju sjednice izazvane izostankom javnog prenosa, vijećnici su bili jednoglasni u vezi sa spremnosću da se doprinese spašavanju kluba, koji je i sam Vijeće proglašilo simbolom grada.

Predstavnik Uprave Kluba u ostavci, Tarik Hadžimahmutović, izložio je na početku sjednice finansijsku situaciju u Klubu, prema kojoj je interventnih 500 hiljada maraka potrebno da se namiri dug po ugovorima, kako bi Čelik bio u stanju da preživi i da mu se dozvoli učešće u takmičarskoj sezoni. Ukupan dug NK Čelik, prema informacijama iz Poreske uprave i Uprave za indirektno oporezivanje, procijenjen je na oko šest miliona KM, rekao je Hadžimahmutović.

On je između ostalog zatražio da se Nogometnom klubu Čelik omogući ubiranje prihoda od zakupnine poslovnih prostora na stadionu, što bi u značajnoj mjeri pomoglo u stabilizaciji finansijskog stanja Kluba.

Gradonačelnik Zenice Fuad Kasumovic, istakao je da se iz budžeta grada ne mogu izdvojiti značajnija sredstva, bez relevantnog finansijskog nalaza, insistirajući na reviziji stanja u NK Čelik, ali i ispitivanju odgovornosti za stanje u koje je Klub doveden višegodišnjim nesavjesnim poslovanjem.

Uz zaključke koje je predložio gradonačelnik, Vijeće se složilo i sa svim ostalim, koji su predloženi tokom četverosatne sjednice. Vijeće je zatražilo od gradonačelnika da obezbijedi 500.000 hiljada maraka interventnih sredstava za pomoć Nogometnom klubu Čelik, s rokom od 15 dana, te donijelo zaključke da poslovni prostori na Stadionu Bilino polje ostanu pod upravom grada, s tim da se sredstva od zakupa preusmjeravaju na račun Nogometnog kluba Čelik, počev od 1. januara iduće godine. Od Uprave NK Čelik Vijeće je zatražilo da ponovo potpiše sporazum sa Poreskom upravom o reprogramu, kako bi se iz budžeta grada izdvajala sredstva na mjesecnom nivou.

Rezultat su na koncu pozdravili navijači Čelika, koji su cijelog dana stpljivo čekali kraj sjednice.

PENZIONERI NE ODUSTAJU OD ZAHTJEVA DA SE ZAŠТИTI ČLAN ZAKONA KOJI GARANTIRA USKLAĐIVANJE PENZIJA

Savezi penzionera ne odustaju od zahtjeva da se zaštiti član Zakona koji garantira usklađivanje penzija početkom svake godine, te insistiraju na vanrednom usklađivanju za narednu godinu u iznosu od 10 posto uvećane penzije. O tome su danas u Zenici razmatrali članovi UO Kantonalnog saveza penzionera ZDK.

Upravni odbor Kantonalnog Saveza udruženja penzionera podržao je na današnjoj, redovnoj sjednici zahtjev Federalnog saveza za pokretanje izmjena i dopuna Zakona o PIU/MIU. Član 79. tog Zakona garantirao je usklađivanje penzija u januaru svake godine, međutim ove godine je Korona zakon taj član stavio van snage i mi želimo da se zaštiti član 79. federalnog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Činjenica je da će u septembru biti retroaktivno uvećanje za cijelu godinu u iznosu nešto većem od 24 posto. No socijalna i zdravstvena zaštita penzionera je i prije korone odavno upitna.

„Imamo primjera penzionera koji prima penziju od 372KM, a od toga 300KM treba izdvojiti na lijekove. To je žalosno i mi moramo nešto učiniti, inače će nam penzioneri umirati ne na hodnicima ambulanti i domova za stara lica, već na ulicama“, kazao nam je Mustafa Trakić, predsjednik Saveza udruženja penzionera ZDK.

Tako zahtjev Federalnog i Kantonalnih saveza udruženja penzionera nije samo redovno usklađivanje penzija. Oni se pozivaju na član 80. Zakona o PIO/MIO i traže za slijedeću godinu vanredno usklađivanje penzija.

„Opravdane razloga za to imamo. Kada je prije dvije godine donesen Zakon penzioneri su imali enormno male penzije. Pet godina prije toga nismo imali povećanja penzija niti 1%, pa ukoliko uzmemo za svaku godinu povećanje za 2% onda s pravom očekujemo slijedeće godine uvećanje od 10% za tih pet godina. Drugi razlog je što u idućoj godini, zbog još aktuelne pandemije korona virusa ne možemo očekivati redovno usklađivanje penzija“, jasan je predsjednik Saveza udruženja penzionera ZDK.

Trakić ističe da ova federalna vlada ima razumijevanja, ali je pitanje kada će se ovi zahtjevi razmatrati na parlamentu i kada doći do njihove realizacije. Penzioneri, naprsto, ne žele više nikome praviti ustupke za prava koja su im sada zakonom garantovana.

kristal®

Vaš svijet stakla

PRODAJA RAMOVA I USLUGA URAMLJIVANJA

T +387 30 717 733
F +387 30 713 111

info@kristal.eu
www.kristal.eu

Poslovni centar 96
72250 Vitez BiH

PODRŠKA VLADE SBK “PREMIJERLIGAŠIMA” IZ SREDNJE BOSNE

Premijer Srednjobosanskog kantona, Tahir Lendo i resorni ministar, Bojan Domić predložili su da Vlada SBK iz tekuće rezerve na jednoj od narednih doneće odluku kojom bi podržala premijerligaše iz srednje Bosne koji su se našli u teškoj finansiskoj situaciji zbog pandemije koronavirusa.

Prema dogovoru sa današnjeg sastanka sa predstavnicima Sportskog saveza SBK/KSB Muški rukometni klub „Sloga“, Gornji Vakuf-Uskoplje bio bi sufinansiran sa 10.000 KM, Malonogometni klub „Sloga“, Gornji Vakuf-Uskoplje sa 2.000 KM, Ženski nogometni klub „Iskra“ Bugojno sa 2.000 KM, Klub sjedeće odbojke „Iskra“, Bugojno sa 1.400 KM, Košarkaški klub „Promo“ Donji Vakuf sa 8.000 KM, Stonoteniski klub „CM“, Vitez sa 1.000 KM, Muški rukometni klub „Iskra“ Bugojno sa 8.000 KM i NK „Travnik“ Travnik sa 8.000 KM.

Zaključeno je da se krajem novembra mjeseca organizuje ponovo sastanak na kojem će se zajedno razmatrati dalji vid pomoći ovim Klubovima.

Sportski savez SBK/KSB inicirao je sastanak sa Premijerom kantona Tahirovom Lendom i ministrom Domićem koji se nalazi na čelu resornog ministarstva, načelnicima općina SBK/KSB, Gornji Vakuf-Uskoplje, Seadom Čauševićem, Bugojno, Hasanom Ajkuniće, Husom Sušiće, Donji Vakuf, Tomislavom Matićem-Bošnjakom, Vitez i predsjednicima klubova koji se takmiče u premijer ligama BiH zbog izuzetno teške situacije u sportu, posebno kod Klubova koji su u najvišem rangu takmičenja.

U budžetskoj 2020. godini sredstva sporta planirana su u iznosu od 528.350 KM što nije dovoljno zbog toga je i organizovan sastanak da se kantonalna izvršna vlast zajedno sa klubovima uz aktivno učešće lokalne zajednice pronađe način da se trenutna situacija prevaziđe

Svi učesnici sastanka izrazili su pohvale za organizaciju sastanka a posebno na razumjevanju Premijera Kantona Tahira Lende i resornog ministra Bojana Domića na aktuelnu problematiku u sportu i pronaalaženje rješavanja iste.

NA BORAČKOM JEZERU OTVOREN 9. INRERETNIČKI MIROVNI VOLONTERSki LJETNI KAMP “JEDAN SVIJET”

Uz učešće 163 izviđača svečano je otvoren 9. Interetnički mirovni volonterski ljetni kamp “Jedan svijet” – Boračko jezero 2020.godine.

Imajući u vidu trenutnu epidemiološku situaciju izviđači su smješteni na dvije lokacije, a poduzete su sve mjere prevencije kako bi cjelokupan događaj prošao bez problema i djeca se vesela i zdrava vratila svojim kućama.

„Izviđači Zenice i Prijedora ponovo su domaćini interetničkog mirovnog volonterskog kampa, devetog po redu, pod nazivom „Jedan svijet“, koji se ove godine održava u specifičnim uslovima uzrokovanim pandemijom Korona virusa. Kamp je razdvojen u dvije kategorije, na kamp 10+ i kamp 15+godina. Prvi se organizuje na terenu Saveza izviđača Grada Zenica, a drugi na terenu odreda izviđača „Neretva“ Mostar. Pored toga, mladi su upoznati i sa ostalim mjerama kojih se moraju pridržavati do 26.augusta, do kada traje kamp“, kaže Edin Šarić predsjednik SIGZ-a.

Pred učesnicima kampa je šest zabavnih dana i brojne aktivnosti.

„Program se sastoji od velikog broja mirovnih radionica na temu tolerancija i kako se boriti protiv govora mržnje, a tu je i nekoliko zabavnih i edukativnih sadržaja, uz neizbjježno druženje. Uz podršku Civilne zaštite Grada Zenica planirano je organizovanje veslanja mladih učesnika na samom jezeru, tu je zip line, adrenalinski park i streličarstvo. Sve ove aktivnosti biće realizovane uz pridržavanje svih mjera prevencije koje su na snazi zadnjih 6 mjeseci“, dodao je Edin Šarić.

Projekat „Jedan svijet“ i njegove aktivnosti su dijelom finansirane grantom Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država i kroz podršku projektima od strane gradova Zenica i Prijedor.

U TOKU SISTEMATSKI PREGLEDI ZA ŠKOLE I VRTIĆE, REZERVACIJA TERMINA OBAVEZNA

U Domu zdravlja Zenica u toku su sistematski pregledi za škole i vrtiće.

U odnosu na raniji period, tj. onaj prije pandemije korona virusa, novost je da se roditelji moraju naručiti kako bi dobili svoj termin, a sve u cilju da se izbjegnu velike gužve i bliski kontakti. Osim naručivanja, uz redovan sistematski pregled bit će obavljen i stomatološki pregled djece kao i kontrola imunizacije. Obzirom da nam se bliži jesen i nestabilno vrijeme, te da će djeца vjerovatno sjesti u školske klupe, zanimalo nas je da li je bilo registrovanih slučajeva korona virusa tokom proteklog perioda?

„U proteklom periodu nekoliko djece bilo je pozitivno na korona virus ali srećom, nije bilo težih slučajeva. Odmah su hospitalizovani i ubrzo su se svi osjećali bolje. Bilježimo i manje akutnih oboljenja kao i diareje, angina i povraćanja koji su uobičajeni za ovo doba godine. Redovna imunizacija, održavanje lične higijene i distanca su najbolja preventiva, posebno za naredni period jeseni“, kazala je doktorica Jasmina Serdarević – Durmišević, načelnica Službe za zdravstvenu zaštitu predškolske djece Doma zdravlja Zenica.

POSLOVNA ZONA ZENICA 1 POSTAJE MALI PRIVREDNI GRAD

Poslovna zona Zenica 1, zahvaljujući brojnim dosadašnjim aktivnostima Grada Zenica i Zeničke razvojne agencije ZEDA na stvaranju povoljnijeg poslovnog ambijenta, sa više od 90 privrednih subjekata postala je zapravo pravi mali grad preduzeća.

„Izgradnjom saobraćajnica, vodovodno – kanalizacione infrastrukture, rekonstrukcijom javne rasvjete, ali i ostalim obavljenim aktivnostima u Poslovnoj zoni Zenica 1 stvorili su se realni uslovi za investiranje i novo zapošljavanje“, ističe Senad Pašalić, direktor Zeničke razvojne agencije ZEDA.

Nakon dosadašnjih pet provedenih parcelizacija zemljišta i prodaje novoizgrađenog građevinskog zemljišta pogodnog za izgradnju poslovnih objekata malih i srednjih preduzeća, u zadnje dvije godine prodato je 37 parcella, a 34 privredna subjekta i to uglavnom proizvodna, njihovi su sadašnji vlasnici, većinom iz Zenice.

„I pored toga mi idemo dalje i zajedno sa Upravom Grada Zenica planiramo nove aktivnosti izgradnje novih saobraćajnica, u cilju dalje parcelizacije, jer već imamo 5 ili 6 upita investitora potencijalnih kupaca zemljišta u Poslovnoj zoni Zenica 1, te će uslijediti i novi javni poziv za kupovinu tog zemljišta“, navodi Senad Pašalić, direktor Zeničke razvojne agencije ZEDA, najavljujući da se uskoro mogu očekivati i dodatni radovi na unapređenju infrastrukture u ovoj Poslovnoj zoni.

„Trenutno u Poslovnoj zoni Zenica 1 ima oko 45.000 m² slobodnog zemljišta za potencijalne investitore, te ima još mjesta za možda nekih desetak novih preduzeća koja će ući u Poslovnu zonu i razviti svoj biznis“, napominje direktor Agencije ZEDA.

POČINJU RADOVI NA RENOVIRANJU UNUTRAŠNOSTI STUDENTSKOG CENTRA U ZENICI

„Nakon što smo minulih godina sanirali spoljašnjost objekta, ove godine, tačnije od iduće sedmice počinjemo sa radovima na renoviranju unutrašnjosti Studentskog centra u Zenici“, potvrdio je njegov direktor Dino Eminović.

Izvršiće se zamjena podnih podloga novim lami-natima, te kompletног inventara u Centru kao što su : kreveti, radni stolovi, stolice, što se nije godinama mijenjalo, te će studenti od oktobra useliti u potpuno obnovljene sobe i novi ambijent, navode u zeničkom Studentskom centru, napominjući da su sredstva za ove namjene u iznosu od 100.000 KM obezbijeđena iz kapitalnih ulaganja resornog Ministarstva ZDK.

Konkurs za prijem studenata za smještaj u ovom Centru u narednoj akademskoj godini, kako najavljuju, biće raspisan 24. avgusta i trajaće 30 dana, te će ovaj put moći aplicirati i oni studenti, koji za to steknu uslove tokom septembarskih ispitnih rokova. U Studentskom centru Zenica raspoloživo će biti 220 ležaja u 87 soba.

HUSIĆ: ZA NEKE RUDNIKE SU POTREBNA BRZA RJEŠENJA

Za neke Rudnike u Federaciji BiH je potrebno donijeti brza i sistemska rješenja inače prijeti kolaps, ustvrdio je u današnjoj izjavi Sinan Husić, predsjednik granskog sindikata radnika rudnika.

Najteže stanje, po njegovim riječima je u Rudnicima Kreka i Zenica, dijelom i u rudniku Bila, ali se radi o manjem preuzeću.

„Nas interesuje definicija novog statuta rudnika, ako je nedvojbeno upravljanje rudnicima iz Elektroprivrede preko direktora bez Nadzornog odbora i višečlanih Uprava u Rudnicima. Onda je logično, kako mi to gledamo, preuzimanje odgovornosti po pitanju tekuće likvidnosti i poštivanja akata u vidu granskog kolektivnog ugovora“, ukazao je Husić.

Dodaje, da je nekim rudnicima potrebno ozbiljno restrukturiranje, te strateški, potpuno jasno definisati plan, vrijeme i metodologiju socijalnog zbrinjavanja određenog broja radnika.

Rudnik Zenica, nakon zatvaranja jame Stranjani je ostao na dva proizvodna kapaciteta, Raspotočje i Stara jama, a zbog kašnjenja plate prije mjesec dana bila je obustavljena proizvodnja.

Zbog ukupne problematike, direktor Društva je podnio ostavku o kojoj se nadležni trebaju izjasniti.

TRADICIONALNA MOTORIJADA MC “CONDOR” U NEŠTO DRUGAČIJEM IZDANJU ZBOG KORONA VIRUSA

Tradicionalna Motorijada u organizaciji MC „Condor“ Zenica održana je u skraćenom izdanju rezervisanom za članove kluba i prijatelje iz Bosne i Hercegovine.

Održan je defile zeničkim ulicama a druženje je nastavljeno u prostorijama kluba u Blatuši. „Želja nam je bila da tutnjavom motora razbijemo sivilo grada i da grad malo živne“, kaže Memsudin Imamović, osnivač MC „Condor Zenica“. Gosti motorijade bili su bajkeri iz nekoliko gradova u Bosni i Hercegovini i dva njihova prijatelja iz Hrvatske. Namjera organizatora bila je da ovogodišnja motorijada ima svoj javni aspekt uz koncert na koji su svoj pristanak već dali „Zabranjeno pušenje“ i „Atomsko sklonište“. Zbog epidemijskih mjera opreza ovaj dio priče otkazan je za neko bolje vrijeme. Motorijadu 2020. podržala je Gradska uprava Zenice.

U TURBETU KOD TRAVNIKA UPRKOS GLOBALNOJ KRIZI OTVORENA FABRIKA I NOVA RADNA MJESTA

U vremenu globalne svjetske ekonomске krize uzrokovane pandemijom koronavirusa, danas je u Turbetu kod Travnika otvorena nova fabrika firme E&M –BHPal, čime su prošireni proizvodni kapaciteti i stvorena i nova radna mjesta.

Firma E&M –BHPal nastala je 2007. godine, kada je pokrenuta proizvodnja ambalaže od drveta, prvenstveno od drvenih paleta. Danas se svi proizvodi, kako ističe vlasnik firme Emir Pajić, prave od drveta koje je zastupljeno na našem području. Proizvodni pogoni su rasprostranjeni na 5000 m², a dnevni kapacitet proizvodnje paleta iznosi 500 komada, sa planiranim povećanjem na 700 komada.

-Trinaest godina, vrijedno i marljivo se stvarala i gradila firma, a danas je ona zapravo kuća, dom. Dom, pod čijem okriljem se prehranjuje preko 20 porodica. Početak je uvjek težak, ali sloga, godine upornog rada, odricanja i zajednički ciljevi, sasvim sigurno rezultiraju uspješnim ishodom. Vjerovali smo da će se jednog dana sav uloženi trud isplatiti i da ćemo pronaći način da doprinosimo društvu u kojem živimo.- kazao je Pajić. Kako ističe Pajić, cijela porodica doprinosi u radu firme, a u prilog tome govori i to da najmlađi član porodice, Irfan koji ima samo 12 godina, koji umjesto da vrijeme provodi u igri sa prijateljima, ipak samostalno obavlja brojne zadatke, te ga nije nimalo neobično vidjeti da vozi villjuškar i slaže palete.

U novije vrijeme, firma se bavi otkupom i servisom korištenih paleta,kao i proizvodnjom vrtnog namještaja od paleta. Pored domaćeg tržišta, posebno su ponosni na izvoz i plasman proizvoda na inostrano tržište: Njemačku, Austriju i Italiju, te u zemlje regionala. Ekološka svijest, u smislu odgovornog odnosa prema šumi i otpadu, od posebnog su značaja u poslovanju ove firme, a u narednom periodu kako najavljaju planiraju uvođenje korištenja solarne energije za toplinsko tretiranje gotovih proizvoda, kao i automatizaciju procesa proizvodnje paleta, u korist podizanja efikasnosti i kvalitete.

Nove pogone, otvorenim je proglašio premijer Vlade Srednjobosanskog kantona Tahir Lendo koji je istaknuo da je ovo značajna popuna novih radnih mesta, u vremenu kada je od samog početka ekonomске krize do danas oko 1800 radnika na području Srednjobosanskog kantona ostalo bez posla.

-Firme na području SBK su uglavnom izvozno orientirane prema Zapadu, ali firma E&M BHPal je pokazatelj da se može i na domaćem tržištu iznaći novo rješenje. Ovo je jedan značajan moderan pogon na ovom području. – naglasio je premijer Lendo.

Pored poslovnih partnera, svečanom otvorenju novog pogona firme prisustvovali su i predstavnici različitih nivoa vlasti sa područja Srednjobosanskog kantona, ali i FBiH, a prisutnima se obratio i predsjednik Privredne komore FBIH Mirsad Jašarspahić, istaknuvši da država, ne stoji na političarima, već na ovakvim ljudima, te da ovakve firme treba podržati.

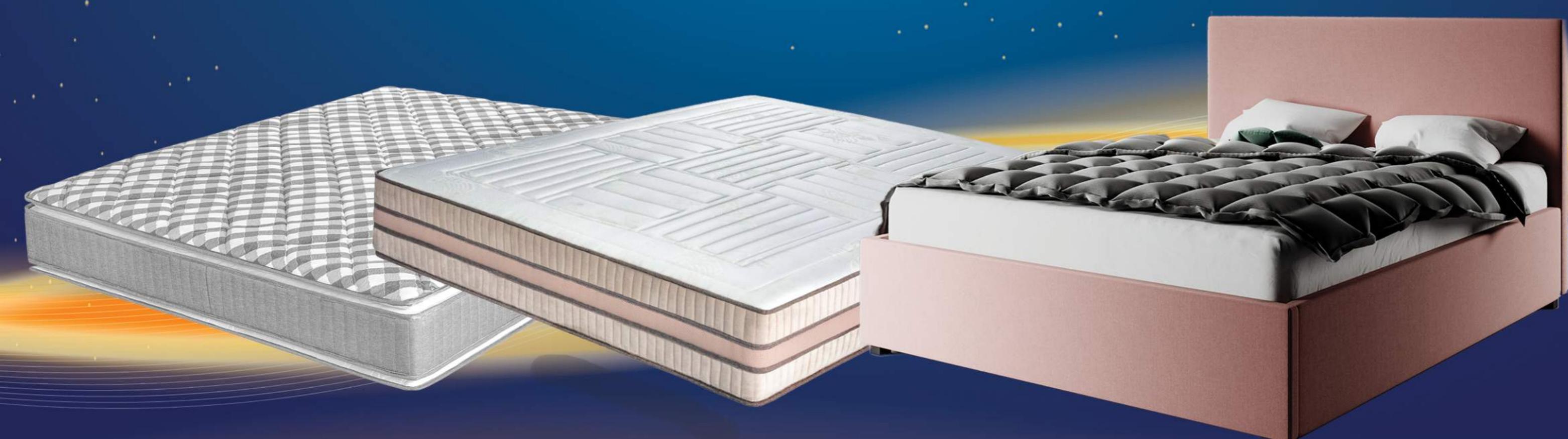
-U jeku korone i negativnih utjecaja na BiH, Pajić pokreće proizvodnju, zapošljava i pokazuje svima i politici i koroni da nastavlja s radom. Međutim državne institucije koje treba da ih zaštite, naprave neku proceduru, uredbu sa zakonskom snagom oko ograćenja uvoza, to ne rade, te se nažalost neke olašice za izvozike jako sporo dešavaju. – rekao je na kraju Jašarspahić.

Nobil

S njim je tako dobro spavati...

MADRACI ~ KREVETI ~ POSTELJINA

www.nobil.ba

POVEĆANE UPISNE KVOTE NA MEDICINSKOM FAKULTETU UNZE

Na prijedlog Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, Vlada Zeničko-dobojskog kantona odobrila je povećanje upisne kvote na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Zenici u narednoj akademskoj godini sa 90 na 108 studenata.

"Na Odsjeku opće medicine broj studenata je povećan za 12, a na Odsjeku zdravstvene njegi za novih šest studenata. Radi se o samofinansirajućim studentima i studentima koji su u okviru konkursne procedure položili prijemni ispit", rekao je ministar za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Spahija Kozlić.

Planom upisa studenata u prvu godinu prvog ciklusa studija na osam fakulteta Univerziteta u Zenici u akademskoj 2020/2021. godini, predviđen je upis ukupno 1.283 redovnih, samofinansirajućih i vanrednih studenata.

OV TRAVNIK DONIJELO ODLUKU O BRATIMLJENJU SA GRADOM KASTAV U REPUBLICI HRVATSKOJ

Općinsko vijeće Travnik je donijelo Odluku o uspostavljanju saradnje i prijateljskih odnosa sa Gradom Kastav u Republici Hrvatskoj. Putem video linka vijećnicima Općinskog vijeća Travnik obratio se i gradonačelnik Kastave, Matej Mostarac koji je izrazio radost da su Travnik i Kastav zvanično postali i zbratimljeni gradovi.

Prema riječima gradonačelnika bratskog grada Kastava, Odluka o uspostavljanju saradnje i prijateljskih odnosa je put ka boljoj saradnji i zajedničkim projektima preko Evropske Unije.

Danas usvojena Odluka definiše međusobnu saradnju, koja će biti usmjerena na područja turizma, kulture, sporta, školstva, privrede, ekologije, mladih, nevladinih organizacija, te razmjeni iskustava lokalnih uprava.

Kastav je gradić u zapadnom dijelu Primorsko-goranske županije, u neposrednoj blizini Rijeke i Opatije. Iako se povijesno uvijek računao kao dio Istre, danas je Kastav de facto predgrađe Rijeke. Grad Kastav sazdan je na 365 metara visokome briješu ponad Kvarnera, na sjevernome Jadranu. U neposrednoj je blizini Rijeke, važnoga hrvatskoga privrednog i kulturnog središta, i opatijske rivijere, jedne od omiljenijih turističkih odredišta u Hrvatskoj.

U PARKU PAPIRNA POČELA GRADNJA PJEŠAČKIH STAZA OD BETONSKE GALANTERIJE

U Parku Papirna u Zenici uskoro će biti završeni radovi na izgradnji pješačke staze od betonske galeranterije. Grad Zenica je po završetku otvorenog postupka javne nabavke radova zaključio Ugovor o izvođenju radova sa firmom "Flex Invest" d.o.o. Sarajevo.

Sanaciji pješačkih staza u Parku Papirna prethodila je izrada Elaborata u okviru kojeg je predviđeno rušenje dotrajale betonske staze širine 2 metra i asfaltne širine 2,7 metara, ukupne dužine 115 metara te izgradnja nove staze od betonske galeranterije, zajedno sa ivičnjacima.

Izgradnjom nove pješačke staze ukupne širine 2,6 metara predviđa se iskop i ugradnja tamponskog sloja, betonskih ploča u sloju pjeska i ivičnjaka, kao i javna rasvjeta.

Također, planirana je i montaža šest novih klupa sa korpom.

Ulaganje je vrijedno 43.056,00 KM sa PDV-om, a sredstva je obezbijedio Grad Zenica.

KAKO DJECU PRIPREMITI ZA POLAZAK U ŠKOLU?

Kako se bezbrižni ljetni dani bliže kraju, školske brige i obveze u mnogim obiteljima postaju glavna okupacija. Ljeto je svatko proveo na drugačiji način – neki su bili doma s roditeljima, neki su putovali, a neki su radili. Neovisno o tome, svi se ubrzo vraćaju u školske klupe, a taj prijelaz će zasigurno mnogo utjecati na njihovo prilagođavanje i funkcioniranje tijekom sljedeće godine.

Mnoga djeca se raduju novoj školskoj godini zbog druženja s prijateljima i učiteljima te za njih polazak u školu ne predstavlja nikakav problem. Međutim, za neku djecu je polazak u školu obilježen strahom od neuspjeha i nepoznatih okolnosti, tjeskobom, bolnim razdvajanjem od roditelja te socijalnom neugodnosti.

U nastavku saznajte što je potrebno kako bi priprema djece za školu bila što uspješnija te kako djetetu polazak u školu može biti bezbolan i zabavan.

Priprema djece za školu

Polazak u školu ne utječe samo na djecu, već i na njihove obitelji. Obiteljske rutine se mijenjaju i mnogi roditelji, uz svoje svakodnevne poslovne obveze, dane provode u brzi kako će se njihova djeca snaći u novoj školskoj godini. Ako se djeca uspješno prilagode, roditelji se mogu opustiti i uživati u osjećaju uspjeha i radosti.

No, ako je polazak u školu težak, briga postaje izražajna, a neki roditelji postaju toliko tjeskobni i uplašeni oko škole da taj strah i uznemirenost prenose i na dijete. Unatoč tome, početak školske godine roditeljima nudi bezbroj mogućnosti pomoći kojih svojoj djeci mogu olakšati s polaskom u školu i prijelazom u novu školsku godinu.

1. Komunikacija

Najvažnije sredstvo u rješavanju mnogih problema je upravo kvalitetna komunikacija. Osim što može uvelike pomoći djetetu i roditelju s prilagodbom na novu školsku godinu, dobra i kvalitetna komunikacija je važna i za upravljanje stresnim situacijama s kojima će se djeca i roditelji vjerojatno susresti tijekom školske godine stoga je održavanje komunikacije ključno u procesu pripreme za školu.

Djeca bi sa svojim roditeljima trebala moći slobodno razgovarati o svojim nadama i razočaranjima, uspjesima i neuspjesima, radostima i strepnjama te brojnim drugim problemima. Roditelji bi trebali djetetu odgovoriti bez prigovaranja, kritiziranja i tjeskobe zato što na taj način djetetu ulijevaju sigurnost i pouzdanje da s njima mogu biti potpuno iskrena. Mirno prihvatanje djetetovih osjećaja i briga otvara roditeljima put prema uspješnijoj komunikaciji i boljoj prilagodbi na školu.

Imajte na umu da je izgradnja kvalitetne komunikacije s djetetom dugotrajan proces koji traje godinama. Kada je u pitanju početak školske godine, roditelji bi trebali već krajem ljeta, odnosno nekoliko tjedana prije početka školske godine, započeti razgovor o školi i mogućim stresovima i brigama koje djecu muče. Bilo bi dobro pitati djecu o tome što očekuju od škole u narednoj godini, čemu se raduju, a čega se boje. Bitno je na vrijeme započeti s pripremom za školu, ali smireno i polako tako da djeca imaju dovoljno vremena za prilagodbu.

2. Dobne razlike

S obzirom na to da u školi provedemo najveći dio svojega odrastanja, dobne razlike igraju važnu ulogu u pripremi za školu, ali i u samoj komunikaciji. S malom djecom je lakše komunicirati postavljanjem jednostavnih pitanja i usmjeravanjem na prijatelje i učitelje. S adolescentima se preporučuje biti oprezan, odnosno bez nametljivih i naglih pokušaja komunikacije.

Vrijeme ranog puberteta kod tinejdžera može rezultirati različitim promjenama u mišljenju i ponašanju zbog čega je nužno imati dovoljno strpljenja oko uspostavljanja komunikacije. Pritom bi se trebalo usmjeriti na naglašavanje njihovih snaga i vrlina te izbjegavati kritiziranje i direktno prigovaranje zato što može rezultirati zatvaranjem u sebe i gubitkom povjerenja.

Međutim, kasna adolescencija pruža mogućnost direktne i zrelijе komunikacije s djecom. Ako dobro poznajete svoje dijete, vrlo jednostavno ćete moći procijeniti na koji način s njima možete komunicirati, ali uzmite u obzir da je za sve potrebno vrijeme i strpljenje.

3. Školsko iskustvo

Priprema za školu nije ista kod djece koja tek polaze u školu, kao ni kod djece koja su već maturanti. Školsko iskustvo uvelike ovisi o samom procesu pripreme. Djeca koja tek polaze u školu suočavaju se s upoznavanjem novih ljudi, susretanjem s mnoštvom nepoznatih stvari i pojava te promjenama cijelog životnog ritma. Od cjelodnevne i bezbrižne igre s vršnjacima, djecu treba pripremiti na poštivanje novih pravila, rasporeda i obveza te učenje odgovornosti za izvršavanje dodijeljenih zadataka. Djeca koja su već u višim razredima suočavaju se s akademskim izazovima i postignućima te složenim društvenim odnosima s vršnjacima i učiteljima.

Važno je uzeti u obzir da u školama, osim ljubavnosti i brige, djeca svjedoče i različitim neugodnostima, maltretiranjima i drugim oblicima zlostavljanja koja nisu nimalo ugodna i s kojima se nije lako nositi. S obzirom na to da je u zadnje vrijeme sve više prisutan i bullying u školi, djecu je potrebno dobro informirati i o tome kako postupati u takvim situacijama te da se one također mogu dogoditi. Uz to, djeca se suočavaju sa složenim kulturnim okolnostima i različostima, a roditelji bi trebali aktivno sudjelovati u učenju djece o poštivanju različitih uloga, stavova i odnosa u koja su uključena.

4. Suočavanje sa stresnim situacijama

Početci novih iskustava često su teški, bilo da je riječ o školi, poslu, novim odnosima i aktivnostima. Sasvim je normalno da postoje strahovi i razočaranja, ali zato trebamo vjerovati u djetetovo sposobnost nošenja s takvim situacijama jer to predstavlja temelj za rješavanje svih budućih stresnih situacija. Povjerenje koje roditelji mogu pružiti djetetu u takvim situacijama odnosi se na suočavanje, a ne na zaštitu.

Drugim riječima, bolje je razgovarati s djetetom o tome kako se može nositi sa stresnom situacijom te educirati ga kako se suočiti s određenim školskim izazovima i problemima nego to raditi umjesto njih. Učenje djece o tome kako se nositi sa stresom ospozobljava ih za suočavanje s takvim situacijama što je dugoročno puno korisnije za rješavanje njihovih problema u budućnosti.

Uzmite u obzir da će dijete tijekom svojega školovanja doživjeti mnogo stresnih situacija, no doživljavanje samog stresa ovisi upravo o djetetovoj percepciji stresa. No, roditeljske reakcije u takvim situacijama igraju važnu ulogu. Ako roditelji na svaku sitnicu reagiraju burno i uznenireno, vjerojatno će i dijete takve situacije doživljavati mnogo negativnije nego što one zaista jesu.

5. Suradnja s učiteljima

Učitelji sudjeluju u odgoju djece isto kao i roditelji te bi trebali brinuti o dobrobiti djece jednako kao i sami roditelji. Redoviti razgovori s učiteljima o tome kako se djeca osjećaju, ponašaju i razmišljaju te slušanje učiteljskih perspektiva i angažiranje njihove pomoći kada je to potrebno, igra važnu ulogu u djetetovoj prilagodbi na školu.

Uzmite u obzir da učitelji često provedu s djecom više vremena nego vi te da ipak neke djetetove reakcije lakše uočavaju. Stoga jednostavno možemo zaključiti da samo u suradnji s učiteljima možete utjecati na uspješniju prilagodbu djeteta i njegovu dobrobit.

6. Vjerujte u svoju djecu!

Roditelji ponekad, zbog dobrih namjera, rade potpuno krive stvari u pripremi djece za školu. Želeći ih zaštititi od stresa i neugodnosti, ne dopuštaju im da se uče samostalnom i odgovornom ponašanju. Iako je uvijek potrebno imati određenu razinu nadzora nad djetetovim ponašanjem, osiguravanje prostora i slobode ih dugoročno uči reagiranju i suočavanju s problematičnim situacijama.

Roditelji često žele da njihova djeca budu okružena samo sretnim i bezbrižnim trenucima zaboravljajući tako da i negativne emocije mogu biti korisne i izgraditi stabilnu ličnost ako se dijete s njima na ispravan način suočava. Stoga, nemojte držati djecu pod staklenim zvonom već im dopustite da sama uče kako biti ljubazni, vrijedni i odgovorni ljudi.

Budite im podrška i posvijestite im da uvijek mogu na vas računati, ali da za svoje postupke trebaju sama odgovarati. Vjerovanjem u njihove sposobnosti, naglašavanjem njihovih snaga i prihvaćanjem njihovih slabosti možete učiniti mnogo više za njih, ne samo u pripremi za školu, već i u pripremi za život.

RIVALSTVO IZMEĐU BRAĆE I SESTARA

Kada govorimo o bratstvu i sestrinstvu, najčešće prvo pomislimo na veoma blisku porodičnu povezanost, neprikosnovenu podršku i oslonac, i bezuslovno prijateljstvo. Međutim, praksa nam pokazuje da ovi odnosi, nerijetko, bivaju obojeni rivalstvom, u čijem središtu je ljubomora, koja može dostići i nivo zavisti. Rivalstvo i ljubomora proizilaze iz percepcije djeteta da je drugo dijete favorizovano. Među polovima ne postoje značajne razlike po pitanju učestalosti ove pojave. U određenoj mjeri, rivalitet i ljubomora su normalne i očekivane pojave u porodicama u kojima ima više dece, ali postaju problem kojim se ozbiljnije treba pozabaviti onda kada roditeljima ne podje za rukom da ih otklone i neutrališu.

Dijete koje je ljubomorno na svog brata ili sestru možemo da uočimo tokom igre. Ono će biti pojačano agresivno i grubo prema bratu/sestri, što će pokazati kroz guranje, udaranje, štipanje, ujedanje, a kada mu se skrene pažnja reći će da je to samo dio igre. Može doći i do toga da dijete postane infantilnije i vrati se na neku od prevaziđenih razvojnih faza (na primer, na „bebeći” govor ili sisanje palca), da postane razdražljivije, ili da počne da privlači pažnju roditelja neprimjerenim ponašanjem.

Rivalstvo se ne prevazilazi nužno sa odrastanjem. Obojenost odnosa negativnim osjećanjima može se održavati i kod odraslih, formiranih ličnosti. Tokom adolescencije i odraslog doba, rivalstvo i konflikti se mogu čak i intenzivirati (naročito ako siblinzi imaju različite temperamente, načine života, nivo postignuća, i slično). Ispoljavaće se kroz ogovaranje, pričanje o bratu/sestri iza leđa, takmičenje ko će naći bolji posao, ko će imati kvalitetniji partnerski odnos, ko će prije osnovati porodicu, čija djeca će biti uspješnija, i posljedično kroz formiranje osjećanja zavisti (koje može prerasti i u depresiju!) kod „gubitnika”.

Na koji način roditelji podstiču rivalski odnos?

Rivalitet se formira u djetinjstvu i održava tokom odrastanja ukoliko su prisutne određene greške u vaspitanju koje prave roditelji. Na primer, ljubomoru može podsticati takmičarska atmosfera. Ako roditelji poistovećuju djecu i usmjeravaju ih ka istim aktivnostima, ne uzimajući u obzir njihove talente i lične sklonosti, očekivano je da se jave negativne emocije kod djeteta koje je manje uspješno i doživljava da je u lošoj poziciji.

Zatim, rivalitet će podsticati i poređenje od strane roditelja i slanje poruka kao što su; „Vidiš li kako je tvoj brat uspješan u matematici i ređa samo petice, zar ti ne možeš isto tako?!”, „Zašto ti ne možeš da budeš miran i pristojan kao tvoja sestra?!“.

Roditelji će njegovati konflikt među djecom i u slučaju različitog nivoa odgovornosti koji im pridaju. Odgovornost treba razvijati podjednako kod svakog deteta, u skladu sa uzrastom. To se odnosi, recimo, kako na kućne obaveze, tako i na situacije kada se djeca posvađaju, gde treba izbjegći dodjeljivanje uloga „nasilnika“ i „žrtve“.

Mlađe i starije dijete

U kontekstu rivalstva, značajno je pomenuti i redoslijed rođenja. Prvorodeno dijete može ispoljiti ljubomoru kada dobije mlađeg brata/sestru, što može postati i trajan, čvrsto ukorijenjen obrazac ponašanja, pod uticajem formiranja uverenja da je sva pažnja usmjerena ka bebi i da se niko više ne bavi njime. Dijete se pita: „Da li sam im ja još uvijek važan/-na?”, i strahuje za sigurnost svog odnosa sa roditeljima. Nedostatak pažnje se doživljava kao uskraćivanje ljubavi, posebno na mlađim uzrastima kada se dijete još uvijek poistovećuje sa roditeljima. Izjave poput: „Ne mogu da se igram sa tobom, hranim bebu” ili „Ne možemo napolje, beba treba da spava” hraniće ljubomoru. Umjesto toga, bolje je reći: „Igraćemo se za 5 minuta” ili „Ići ćemo napolje malo kasnije”, bez stavljanja akcenta na bebu.

Preporuka je da roditelji pripreme starije dijete za dolazak bebe u porodicu. Kako? Recimo tako što će im pričati o svom djetinjstvu, svojim mlađim siblinzima i njihovom rođenju. Zatim, dobro je upoznati dijete sa tim kako će izgledati život sa bebom – sa tim da ona puno spava, plače, da ne može da se igra dok malo ne poraste. Ukoliko među rođbinom i prijateljima ima onih koji su nedavno dobili bebu, trebalo bi dijete odvesti u posjetu kod njih da osjeti tu atmosferu. Jako je značajno i što više uključiti starije dijete u pripremne aktivnosti – u kupovinu i odabir odjeće i ostale opreme, u biranje imena za bebu, u uređenje bebine sobe.

S druge strane, kroz odrastanje, kod mlađeg djeteta se može razviti težnja da bude kao starije i da dobija sve ono što dobija starije dijete. Ta pojava je češće izražena kod siblinga istog pola. Na primjer, mlađa sestra može razviti ljubomoru prema starijoj jer je starijoj dozvoljeno da se šminka, da ima veći džeparac, da ostaje duže u gradu, da ide sa društvom na more.

Ukoliko se problem rivalstva ne prevaziđe kroz sazrijevanje, i ukoliko su obje strane saglasne da rade na poboljšanju odnosa, nije kasno to učiniti ni u odrasлом dobu. Prvenstveno, potrebno je osvijestiti kako lične tako i roditeljske greške iz prošlosti, a potom raditi na prihvatanju prošlosti takve kakva jeste, zatim na mijenjanju onoga što je moguće promijeniti u sadašnjosti, te na jasnoj, asertivnoj komunikaciji koja nije zasnovana na nesporazumima, pretpostavkama, osudama i sarkazmu.

Mi gradimo povjerenje!

- Konsalting (pomoć u upravljanju poduzećima)
- Medija servis/medija planiranje i zakup medijskog prostora
- Public Relations (odnosi s javnošću)
- Branding • Reklamne kampanje • Organiziranje događaja
- Web dizajn • Grafički & video dizajn
- Sve vrste tiska (offset, digitalni i roto tisk, sitotisk...)
- Vez i oslikavanje • Uredski, školski i reklamni materijal
- Izrada i postavljanje svih vrsta reklama

15 MODERNIH RJEŠENJA ZA POKRIVANU U DOMU

U potrazi ste za novim kreativnim rješenjima za pokrivanu stvari u stanu? Pravilna organizacija dostupnog prostora bitna je tijekom uređenja stana. I često zaboravljamo, ali visina može biti veliki saveznik prilikom odabira mjesta. Zato pronađite i iskoristite visinu zidova s dobro dizajniranim policama i ormarićima, koje vam donosimo u nastavku.

1. Visoki ormarići kao dio dekora u kuhinji

Postavljeni na odgovarajuću visinu dopuštaju pokrivanu posuđu u dijelu kuhinje i knjiga u dnevnoj sobi.

2. Visoke paralelne police

U ovom malom stanu potraga za prostorom za skladištenje je jedan od glavnih ciljeva. Instalacija paralelne police unijela je u sobu modernu notu i novi način "igranja" s pokrivanom.

3. Ulazna vrata s prostorom za skladištenje

Ulaz je važna prostorija i ogledalo doma, stoga je izuzetno bitno da nije zatrpan cipelama, jaknama ... postavljanje visokog ormara iznad ulaza omogućuje impresivan dodatni prostor.

4. Ormari za malu sobu

Jeste li oduvijek sanjali o garderobi u svojoj maloj sobi? Sada je to moguće ugradbenim ormarama. Brojni ormari oko kreveta omogućavaju čisti pogled.

5. Udobna mala kuhinja

U maloj kuhinji svi uređaji mogu biti kamuflirani iza postavljenih ormara. Unatoč ograničenoj kvadraturi, kontrast između radne plohe od mramora i visokih crnih ormara, stvorena je iluzija većeg prostora u ovoj potpuno opremljenoj kuhinji.

6. Police spuštene na polukrug

Primjerice, dvoetažni stan s impresivnom visinom stropa može imati police postavljene izvan ograde. Ovo je još jedna dobra ideja koju vrijedi razmotriti.

7. Visoka knjižnica duž cijele dnevne sobe

Dobra je ideja ugradnja zatvorenih i otvorenih polica na dva zida dnevnog boravka. Ovakav raspored omogućava stvaranje uredskog prostora s pokrivanom, bez gubitka dragocjenih kvadrata na tlu.

8. Visoki ormarići za dobro organizirani ured

Važnost skladišnog prostora brzo se osjeti, osobito u malom interijeru. Prilagođen namještaj štedi puno prostora.

9. Nesmetano kretanje u opremljenoj kupaonici

Drveni ormarići postavljeni oko umivaonika, omogućuju veću dostupnost u prostoru i oslobađaju prostor na podu, čime je omogućeno nesmetano kretanje.

10. Knjižnica u niši

Visoko postavljene police u niši iznad radnog stola u dnevnom boravku, značajno su uštedjele dragocjeni prostori u malom stanu.

11. Dječja soba s policama oko kreveta

Primjerice, tamno uzglavlje postavljeno duž cijelog zida stvara zanimljiv grafički uzorak i kontrast naspram svijetlih zidova.

12. Knjižnica u visini potkovlja

Osim što ima visoki strop istaknut lijepim drvenim gredama, potkovlje ima police postavljene u zidu.

13. Razigrani prostor za pokrivanu

Povezivanje kocki u boji različitih veličina izvrsno je rješenje za dječje sobe.

14. Optimizirajte prostor visoko ugrađenim namještajem

U kuhinji, osobito malenoj, odaberite ugradbeni namještaj budući da tako možete smjestiti posuđe koje često ne koristite i konzerviranu hranu, ova organizacija omogućuje oblikovanje prostora gdje vam je sve pri ruci.

15. Visoko postavljeni ormari na zidu

Još jedan izvrstan način iskorištenog zida u stanu.

ŠTA JE OGRANSKA BAŠTA?

Organska bašta predstavlja prostor na kojem se zajedno gaje povrće, začinsko i ljekovito bilje, voće i veliki broj ukrasnih biljaka koje su ujedno i stanište za veliki broj korisnih životinjskih vrsta. Na ovaj način, imitirajući prirodu i suptilne odnose koji u njoj vladaju, obezbjeđujemo povrtarskim vrstama i voću uslove za nesmetani rast i zaštitu od bolesti i štetočina, uz minimalnu intervenciju baštovana.

Kako je svaka bašta jedinstvena, na agro-ekološke uslove utiče prevashodno reljef terena, nagib, osunčanost i brojni drugi sa njima povezani faktori na koje, u principu, se ne može mnogo uticati. Pa ipak, prilikom uređenja povrtnjaka i okućnice može se, planiranjem i sproveđenjem brojnih agrotehničkih mjera uticati na mikroklimu placa, a samim tim omogućiti biljkama pravilan rast i sazrijevanje.

Osnovu organske bašte čini rastresito, nezagaćeno, humusom bogato zemljište. Ono omogućava ravnomjeran rast biljaka koje najveći dio hranljivih materija uzimaju iz njega. U organskoj poljoprivredi ne koriste se sintetička sredstva za đubrenje, već se sve potrebe biljaka za hranljivim elementima zadovoljavaju primjenom organskih, mineralnih i tečnih biljnih đubriva, njihovom kombinovanom primjenom i zelenišnim đubrenjem. U borbi protiv nepoželjnih štetočina i bolesti koriste se sredstva koja ne narušavaju zdravlje zemljišta, biljaka, životinja i ljudi.

Zbog toga je od izuzetnog značaja napraviti dobar plan sjetve i sadnje i plan radova koji će se obavljati tokom cijele sezone. Radovi se u bašti mogu odvijati od početka februara pa sve do kasne jeseni i prvog snijega. Tokom svih tih mjeseci smjenjuju se brojne aktivnosti tehničke prirode (obrada zemljišta, pravljenje toplih lijeha i kljališta, orezivanje, pravljenje komposta...) kao i neprestana sjetva, rasađivanje, njegovanje i zaštita biljaka.

Planiranje sjetve i sadnje

Prilikom planiranja, na milimetarskom papiru ucrtati plac sa tačnim dimenzijama i označiti površinu na kojoj će se nalaziti budući povrtnjak. Voditi računa o vrstama koje želite da gajite i njihovoј potrebi za vrstom zemljišta, hranjivima, svjetlosti, vodom... Staviti na spisak vrste povrća kao i broj biljaka ili željenu količinu plodova za potrebe porodice tokom jedne povrtarske sezone. Time se određuje kolika je površina bašte potrebna za gajenje čime možete da procijenite svoje mogućnosti.

Svako povrće, voće ili ukrasna vrsta traži određen prostor za rast i sazrevanje plodova i ne voli da dijeli taj prostor sa susjedima. Biljke koje su pregusto posijane ili rasađene zaostaju u rastu i ne daju očekivane prinose. Štetočine i prouzrokovaci bolesti, pak, lako sa jedne biljke prelaze na susjednu, čime se povećava šteta koju mogu da nanesu. U lijehi dužine deset metara može se iz jednog reda ubrati 100 mrkvi ili peršuna, 20 glavica kupusa ili kelja, 50 salata, 20 vriježa krastavaca ili dinja itd.

Tokom zimskih mjeseci pravi se spisak za nabavku sjemena, rasada, đubriva, alata i planiraju se okvirno aktivnosti (sjetva u rano proljeće, pravljenje rasada, đubrenje, sađenje voća, ukrasnih vrsta itd.)

Priprema zemljišta

Za početak proljeća je važna odgovarajuća priprema. Ukoliko je zemljište sabijeno i nije pripremljeno u jesen, potrebno ga je, čim vremenski uslovi dozvole, uzorati i dobro usitniti. Sa zemljišta pripremljenog u jesen i prekrivenog organskom materijom, skinuti otpad i rasresti ga vilama i ostaviti da se ugrije. Zatim pristupiti pravljenju lijeha. Veličina i oblik lijeha se određuje prema potrebama, ali je za početnike najbolje da naprave lijhe 120 cm širine. Između lijeha napraviti staze širine 30 cm – 50 cm.

Ukoliko se planira berba ranog povrća, potrebno je napraviti kljalište i toplu lijehu. Kljalište će štititi mladice, a u toploj lijehi uspješno će rasti salate, rotkvice, mlađi luk, špinat, kao i rasad paprike, paradajza, kupusa, kelerabe, prase...

Sjeme se sije u dobro usitnjeno, ocijeđeno i ugrijano zemljište. Sada se na otvorenom mogu sijati salate, peršun, grašak, rotkvice, špinat, mrkva, blitva i posaditi crni i bijeli luk.

ATLETIČARI ZENICE ODBRANILI TITULU PRVAKA BIH, ATLETIČARKE OSVOJILE TREĆE MJESTO

Seniori Atletskog kluba Zenica uspjeli su odbraniti titulu prvaka BiH u atletici. U okviru ekipnog prvenstva osvojili su prvo mjesto.

Zenica je bila prva sa 50 bodova. Drugo mjesto osvojio je AK Sarajevo sa 44, dok je treća Sloboda Tehnograd sa 37 bodova. Četvrti mjesto zauzeo je Borac sa 34, dok je peti bio Novi Grad-Sarajevo sa 29 bodova.

Veliki doprinos odbrani titule prvaka za Atletski klub Zenica dali su: Abedin Mujezinović koji je bio prvi na 400 m i 800 m. Dejan Mileusnić pobjedio je bacanju kopljja, dok je Hamza Alić bio treći u kugli. Odličan nastup i pored povrede imao je Sedin Heco osvajanjem drugog mjeseta u skoku u dalj i pobjedom u troskoku. Maid Redžić je donio prvo mjesto svom klubu pobjedom u skoku u vis. Dobre nastupe imali su Muhamed Čančar, Adis Hodžić, Faris Kobilica.

U konkurenciji seniorki titulu prvaka osvojile su članice AK Sarajevo sa 48,5. Drugi je bio Novi Grad-Sarajevo sa 44 boda, dok je treća ekipa AK Zenica sa 43,5 bodova. Četvrti je Borac sa 35, a peta Sloboda Tehnograd sa 20 bodova.

Mladim zeničkim atletičarkama nedostajalo je samo pola poena za drugo mjesto.

Najzaslužnije za ovaj rezultat su Mediha Salkić pobjedom u kugli, te trećim mjestom u bacanju kopljja. Sara Bajramović nastupom u troskoku, Zerina Sivac na 400m, Ilhana Smriko na 100m, Irma Kapković u skoku u vis, Amila Kahriman 800m, Amra Mehić na 3000m stipl.

NOGOMETAŠI ČELIKA SEZONU U KANTONALNOJ LIGI OTVORILI POBJEDOM

U prvom kolu Lige Zeničko-dobojskog kantona u nogometu Čelik je na stadionu Bilino polje savladao Novi Šeher sa 2:0.

Domaći tim u vodstvo je doveo Čičak u 26. minuti, a drugi gol djelo je Piljuga iz 45. minute, što će se na kraju ispostaviti kao konačan rezultat.

U ovoj utakmici Čelik je nastupio u sastavu: Sejmen, Popović, Šehić, Šabić, Horić, Žuna, Arnautović, Piljug, Huseinović, Čičak, Mahmutović. Na klupi su bili: Jupić, Kadrić, Ibraković, Smriko, Hukić.

Podsjetimo Čelik nakon ispadanja iz Premijer nogometne lige ovu sezonu nastupa u kantonalnoj ligi.

STARČEVIĆ POZVAO 25 IGRAČA ZA UTAKMICE SA VELSONOM I MOLDAVIJOM

Mladi reprezentativci Bosne i Hercegovine će 4. septembra u Trening centru NS/FS BiH u Zenici protiv Velsa odigrati meč kvalifikacija za Evropsko prvenstvo, dok 8.9. gostuju u Moldaviji.

Selektor Slobodan Starčević je za ove utakmice pozvao sljedeće igrače:

Golmani: Vladan Kovačević (Sarajevo), Martin Zlomislić (Široki Brijeg), Adnan Kanurić (SFK Sered, Slovačka).

Odbrana: Đorđe Milojević (Borac), Rijad Sadiku (Zrinjski), Adrian Leon Barišić (Osijek, Hrvatska), Amar Beganović (Sloboda), Jusuf Gazibegović (Red Bull Salzburg, Austrija), Nihad Mujakić (Hajduk Split, Hrvatska), Selimir Pidro (Sarajevo), Amar Dedić (Red Bull Salzburg, Austrija).

Vezni red: Haris Hajdarević (Željezničar), Amar Ćatić (ADO Den Haag, Holandija), Stefan Kovač (Čukarički, Srbija), Zinedin Mustedanagić (Sarajevo), Marijan Čavar (Eintracht Frankfurt, Njemačka), Mateo Marić (Široki Brijeg), Đani Salčin (Sarajevo), Vladimir Bradonjić (Radnik), Vladan Danilović (Borac), Milan Savić (Čukarički).

Napad: Benjamin Hadžić (Austria Klagenfurt, Austrija), Jovo Lukić (Borac), Imad Ronđić (Slovan Liberec, Češka Republika), Ermedin Demirović (SC Freiburg, Njemačka).

„Na spisku su 22 igrača i tri golmana. To su uglavnom momci koji su i ranije nastupali za mladu reprezentaciju, a pridodali smo im i neke mlađe fudbalere koji su se u proteklom periodu istakli u svojim klubovima. Prije svih, tu mislim na Gazibegovića, Dedića, Ronđića i Kanurića. Naša grupa je neizvjesna i u njoj još nije riješeno pitanje putnika za Euro. Mi ćemo nastojati da se što kvalitetnije pripremimo za predstojeće utakmice, da odigramo što je bolje moguće i, nadam se, osvojimo 6 bodova“, izjavio je selektor Starčević.

Reprezentativci će se okupiti 31. avgusta u hotelu Hercegovina na Ilidži.

ZENICA JE SPREMNA ZA EVROPSKO JUNIORSKO PRVENSTVO U ODBOJCI

Evropsko prvenstvo u odbojci za juniorke U19 održava se se od 22. do 30. avgusta u Zenici i Osijeku. Grad Zenica je domaćin grupe u kojoj pored BiH učestvuju još: Poljska, Slovačka, Srbija i Bjelorusija. Vlada Italije otkazala je učešće svog nacionalnog tima. Ovo će ujedno biti prvo međunarodno takmičenje ovakvog tipa u Evropi ove godine.

U Zenici je sve spremno za ovu veliku manifestaciju. Predsjednik Odbojkaškog saveza BiH Alija Fatić kazao je na današnjoj press konferenciji da mu je žao što neće biti gledalaca, ali je istakao i zahvalnost Gradu Zenici zbog velike pomoći.

“Žao nam je što neće biti gledalaca. To nam je umanjilo prihod, kako Odbojkaškom savezu, tako i gradu, ali snaći ćemo se kako znamo i umijemo. Nismo dobili ni marke pomoći ni od Kantona, ali ni od države, jedino što je Grad Zenica stala iza nas u punom kapacitetu i zbog toga smo im beskrajno zahvalni”, izjavio je Alija Fatić, predsjednik Odbojkaškog saveza BiH.

Veliku podršku u organizaciji događaja pružio je Grad Zenica.

“Ovo je najveća svjetska manifestacija u vrijeme pandemije, ali i u ovakvim uslovima smo se snašli. Poštujemo sve Covid procedure, sve će se primjenjivati i pokazat ćemo da smo Evropski grad. Iskrene čestitke svim reprezentacijama koje su došle i želim da se ugodno osjećaju u ovom gradu”, naglasio je u svom izlaganju Fuad Kasumović, gradonačelnik Zenice.

“Obavili smo najveće pripreme do sada u trajanju od skoro mjesec dana. Konkurenca je bila žestoka tako da je 12 djevojaka najboljih u konkurenciji za tim. Naše djevojke su spremne, radili smo po šest sati dnevno i dat će zadnju kap energije da odbrane čast i ugled reprezentacije i ove zemlje”, istakao je Natmir Buljubašić, selektor juniorske reprezentacije BiH.

SRK "TVRĐAVA" JEDAN OD NAJORGANIZOVANIJIH AIR SOFT KLUBOVA

Sportsko-rekreativni klub „Tvrđava“ iz Zenice, u šest godina svog postojanja nametnuo se kao najbolje organizovan u konkurenciji još dva air soft kluba u Zenici.

Restrikcije koje je nametnula pandemija korona virusa onemogućile su većinu planiranih aktivnosti u ovoj godini. Ipak nisu sve. Air soft je vojno simulacijska igra raširena širom svijeta. Njeni protivnici, uključujući i kritičare iz naše zemlje, smatraju je krinkom za paravojne obuke. Dženis Imširović, predsjednik kluba „Tvrđava“, ističe da je to prije svega igra koja ne poznaje etničke i državne granice. „Svi se mi izmješani iz različitih država „igramo rata“. Družimo se i šalimo uz kafu i roštilj. Vjerujte da u ovih šest godina našeg postojanja nismo vidjeli ni čuli ni jedan incident na vjerskoj i nacionalnoj bazi“, ističe Imširović. SRK „Tvrđava“ proteklih je godina bio uspješan organizator Air soft mastersa Zenica koji je okupljaо više od stotinu takmičara iz klubova iz oba BH entiteta, ali i Srbije i Hrvatske.

Mjere borbe protiv korona virusa obustavile su većinu aktivnosti i svele ih na treninge, maksimalno dva do tri kluba. Masters u Zenici je, naravno, otkazan. „Air soft liga ZDK koju smo prošle godine pokrenuli, ove godine je stala. Čekamo da se situacija smiri. To je liga u kojoj učestvuju svi klubovi iz kantona i to je trebala da bude najveća priča“ kaže nam Imširović. SRK „Tvrđava“ sa radošću je preuzeo brigu o ramazanskom topu u Zenici koji protekle dvije godine označava početak iftara.

Opsluživanje topa, ističe Imširović, koje uključuje njegova punjenja i povremene vatromete, nije jeftino i iznosi preko tri hiljade maraka.

Uz podršku Gradske uprave, Muftijstva, MUP-a i brojnih građana ta se sredstva ipak prikupe. Članovi kluba „Tvrđava“ u ovoj su godini imali aktivnu saradnju sa Gorskom službom spašavanja, Civilnom zaštitom i Domom za nezbrinutu djecu. U prvom talasu korona virusa njihovi volonteri su učestvovali u programu dezinficiranja gradskih javnih površina i objekata.

SALČINOVIĆ OPROSTIO 80.000KM DUGA ČELIKU I NAJAVA DA ĆE IGRATI BEZ NAKNADE

Samostalnu press konferenciju održao je na Bilinom polju, Fenan Salčinović, dugogodišnji igrač i bivši kapiten NK Čelik. Ovu press konferenciju najavio je ranije prilikom susreta sa novinarima.

U svom izlaganju između ostalog istakao je da Čeliku opršta dug od 80.000 KM i da će nastaviti besplatno da igra za svoj klub.

„Donio sam odluku. Moj babo rahmetli mi je govorio da nikad ne okrećem leđa onome ko mi je dao prvi platu. Mislim da ne priliči da ostavim klub sad kad je u ovom stanju. Obećao sam da ću završiti karijeru u Čeliku i završit ću. Igrat ću sada besplatno za klub, bez ikakve naknade. Nije ovdje niko džaba, svi igraju za pare, na amaterskim ugovorima. Oprštam klubu 80.000 maraka u ovom momentu. Ostat će tu nešto duga koji će čekati neka bolja vremena ako se dese, da bar ja dobijem nešto za ovih šest godina u klubu. Kad su ovi mogli dobijati za mjesec – dva 50.000 maraka, onda sam i ja valjda zasluzio da nešto dobijem“, naglasio je u svom izlaganju Fenan Salčinović.

Takođe Salčinović je poslao posebnu poruku takozvanim Facebook navijačima, u kojoj je istakao da on nije krvnik ovog kluba i da je uvijek pomagao svoj klub.

„Nikad niko nije u historiji oprostio ovoliko duga, niko nije ostvario ovoliki transfer. Bio sam član u dva najveća uspjeha kluba“, izjavio je Fenan Salčinović u svom emotivnom izlaganju na večerašnjoj press konferenciji na stadionu Bilino polje.

100% ZARAŽENI: PROMO KAMPANJA ZA PODRŠKU NK ČELIK

Bez obzira na sve probleme i dešavanja u Klubu, ljudi koji rade zajedno će uvijek pobijediti, svejedno da li to bilo protiv kompleksnih odbrana u fudbalu ili protiv problema modernog društva.

UG Robijaši Zenica 1988 još jednom su pokazali da su uz Klub kad je najteže, te omogućili prodaju majica 100% ZARAŽENI, a sav prihod od prodaje istih, donirati će Klubu.

Cijena majice je 20,00KM.

Majice možete kupiti svaki radni dan od 08:00 do 16:00h u prostorijama Kluba.

ŠR ČELIK JUNIOR SE PRIPREMA ZA NAREDNU SEZONU

U sklopu priprema za narednu sezonu Škola rukometa Čelik junior iz Zenice organizovala je od 10. do 14. avgusta Ljetni rukometni kamp 2020. u Ajdinovićima kod Olovka.

Grupa od 20 mlađih rukometara vrijedno je trenirala proteklih dana.

„Prestankom zabrana mi smo odmah počeli da radimo sa ciljanom grupom igrača. Zvanično od ponedjeljka 17. avgusta smo startali sa pripremama za narednu sezonu. Mi apsolutno imamo spremnu mladu ekipu. Naša škola rukometa je odradila petodnevni kamp u Ajdinovićima. Bila je to ciljana grupa dječaka njih 20 rođenih 2007. godište i mlađi. Odradili su oko 15 treninga. Kamp je uspješno organizovan. Ne znamo kakva će biti liga. To za nas nije problem da ova mlađa ekipa pokaže šta zna. Bićemo najmlađa ekipa jer smo kompletne kadetske ekipu priključili prvom timu. Uz nekolicinu starijih igrača, iskusnijih oni će biti okosnica tima. Naša praksa nije dovođenje starijih igrača. Na drugi način ćemo obogatiti našu školu. Priključila su nam se trojica mlađih igrača iz Srednjebosanskog kantona. Sva papirologija će biti gotova za par dana. Ambicije su nam da budemo plasirani što bolje. Može biti u gornjem dijelu tabele i mnogima ćemo pomrsiti račune“, izjavio je Vladimir Zeljko, menadžer i trener u Školi rukometa Čelik junior.

Pripreme su nastavljene u Zenici na Kamberovića polju. Među onima koji će biti okosnica tima za narednu sezonu Zeljko izdavaće igrače: Demir Šabanović 2001. godište, Faris Telalović 2002. godište, Anes Suljić 2002., Edhem Grabus 1999., golman Ajdin Tufekčić i dvojica mlađih golmana Džapo i Čeljo.

Do početka sezone ako dozvole epidemiološke prilike u planu je i mini turneja u Hrvatskoj. Zakazani su prijateljski mečevi u Slavonskom Brodu, Đakovu i Požegi.

ZAPAŽEN NASTUP ZENIČKIH TENISERKI NA DRŽAVNIM PRVENSTVIMA

Prva dva takmičenja iz tenis kalendarja za 2020. godinu održana su u Zenici i Banjaluci. Državno prvenstvo do 14 godinaigrano je u Banjaluci.

U finalu Anastasija Ignjatić sa 2:0 u setovima pobjedila je zeničanku Asju Salkanović. Na teniskim terenima Kamberovića polje, u organizaciji Tenis kluba Čelik odigrano je Državno prvenstvo za juniorke do 18 godina. Učestvovalo je 13 najboljih bh. juniorki. U finalu snage su odmjerile Suana Tucaković i Sara Mikača. Trijumfovала je Sara Mikača sa 2:1 u setovima. Po setovima bilo je 3:6, 6:3 i 6:7. Na ovom prvenstvu zapažen nastup imale su i dvije zeničke teniserke koje su stigle do polufinala. Emina Čabro poražena je sa 2:0 od Tucaković, dok je Maja Dodik izgubila od Mikače takođe sa 2:0 u setovima. Od 22. do 24. avgusta Čelik će biti domaćin i Državnog prvenstva za juniorke do 16 godina.

Mi gradimo povjerenje!

- Konsalting (pomoć u upravljanju poduzećima)
- Medija servis/medija planiranje i zakup medijskog prostora
- Public Relations (odnosi s javnošću)
- Branding • Reklamne kampanje • Organiziranje događaja
- Web dizajn • Grafički & video dizajn
- Sve vrste tiska (offset, digitalni i roto tisak, sitotisak...)
- Vez i oslikavanje • Uredski, školski i reklamni materijal
- Izrada i postavljanje svih vrsta reklama

VITERA d.o.o. Vitez • Poslovni centar 96 - zona II • 72250 Vitez • BiH
 Tel.: +387 63 999 186
 E-mail: viterapriprema@gmail.com • www.vitera.ba

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE U BIH: PITANJE (NE)ODRŽIVOSTI

Da li zaista znamo koliko energije generišemo i koristimo u BiH?

Potrošnja ili korištenje energije u BiH je nepoznana, mada se može naći podatak o godišnjoj potrošnji od cca 140 PJ. Iako to na prvu zvuči nevjerojatno, energijski bilansi koji se izrađuju na godišnjoj razini potvrđuju tu činjenicu. Bilansi su nepotpuni i teško se dolazi do preciznog podatka o energijskom miksu u BiH, pogotovo kada se radi o podacima o bruto finalnoj potrošnji energije za grijanje i hlađenje koja ne dolazi iz električne energije. Nešto drugačija, jasnija slika je u slučaju elektroenergetskog bilansa, odnosno segmenta električne energije koji je na dobar način obrađen kroz entitetske i državne godišnje izvještaje. Da bi se to prevazišlo, potrebno je djelovati multisektorski i uključiti sve relevantne institucije kako bi se dobili precizni podaci, pogotovo u sektorima grijanja i hlađenja, te transporta. Potrebno je unaprijediti protok informacija, odnosno podataka, te u dovoljnoj mjeri osposobiti ključnu instituciju za obradu i distribuciju podataka o potrošnji energije u BiH.

Govoreći o obnovljivim izvorima energije (OIE) u BiH, vrlo je česta pojava nerazumijevanja te oblasti u smislu da vlada mišljenje da se OIE odnose samo na električnu energiju, koja u BH energijskom miksu (prema procjenama) zauzima 30-35%, zavisno od hidrološke godine. Segment grijanja, odnosno proizvodnje toplotne energije, pogotovo neefikasno koristeći razne oblike biomase kao što je ogrjevno drvo u domaćinstvima, jako je prisutan u BiH.

Planiranje, zacrtavanje ciljeva, definisanje obaveza, itd, zahtjeva poznavanje trenutne situacije i trendova kojima jedna država treba da ide u pogledu kompletne energetike, a ne samo pojedinih segmenata kao što je elektroenergetika. Za dugoročno i sveobuhvatno planiranje potreban je duži vremenski period (preko 1 godine) i uključenost svih relevantnih sudionika u ovoj oblasti.

Kakvi su potencijali za dobijanje i korištenje energije iz OIE u BiH?

BiH je prepoznatljiva kao zemlja sa značajnim energetskim resursima, kako konvencionalnim, tako i obnovljivim. Prije svega tu se nameće ugalj u dijelovima centralne Bosne, kao i sjeveroistočnog dijela BiH, te istočne Hercegovine. Govoreći o OIE, tu se prije svega ističu vodeni tokovi velikih rijeka, ali i manjih tokova širom BiH, te energija sunca i vjetra pretežno u Hercegovini, kao i biomase širom BiH. Neosporna je činjenica da potencijali OIE u BiH postoje, ali se postavlja pitanja njihove kapitalizacije, odnosno iskorištavanja i prevazilaženje svih barijera kojih ima na pretek.

Ukupan instalirani električni kapacitet proizvodnih objekata u BiH iznosi 4,352 GW, od čega u većim hidroelektranama 2.083,50 MW, a u termoelektranama 2.065 MW. Instalirani kapacitet malih hidroelektrana, vjetra, solarnih i elektrana na biomasu je 112,15 MW, dok je 91,23 MW instalirano u industrijskim elektranama.

Od iskorištenih potencijala OIE u BiH najviše su prisutni vodeni tokovi i sunčeva energija za generisanje električne energije, te biomasa za proizvodnju konvencionalnih oblika biomase poput ogrjevnog drveta, ali u zadnje vrijeme i finih oblika kao što su pelet, briket i drvna sječka, koji služe za grijanje ili proizvodnju toplotne energije. Pored toga, sve više pažnje se pridaje geotermalnoj energiji ili energiji okoline za grijanje i/ili hlađenje. Činjenica, primjera radi, da su potencijali hidroenergije iskorišteni do 40%, jasno govori o potencijalima koja BiH ima, kako na malim rijekama, tako i na velikom tokovima poput Drine, Bosne, Vrbasa, itd. Ti iskoristivi kapaciteti se ogledaju u nekoliko GW, pa bi tako sa sadašnjih oko 2,2 GW instalisanog kapaciteta u hidru, BiH mogla popeti i na 3 GW uz iskorištavanje tehnički iskoristivnog, ekonomski opravdanog i okolinsko prihvatljivog. Poštivanjem svih aspekata takvi kapaciteti bi se mogli kapitalizirati kao što je to recimo slučaj sa hidroelektranom Brežice na Savi.

Fin oblici obnovljivih energetika biomase poput peleta i briketa (oko 50 proizvođača u BiH) većinom se izvoze, a ono što se plasira i potroši za proizvodnju toplotne energije na domaćem tržištu je nepoznatog ili lošeg kvaliteta. Godišnja proizvodnja peleta i briketa u BiH procjenjuje se na oko 300.000 tona, što je, posmatrano s aspekta potražnje, postalo nedovoljno. Potrebe za proizvodnjom peleta u BiH na godišnjem nivou procjenjuju se na oko 1 miliona tona. Također, najveća potrošnja biomase se bilježi u vidu ogrjevnog drveta u domaćinstvima ilidrvne sječke i ostalih ostataka iz drvoradivačke industrije u sistemima daljinskog grijanja.

Dakle, potencijali za korištenje energije iz OIE u BiH su značajni, te prevazilaženjem pravnih, tehničkih i administrativnih barijera, kao i uspostavljanjem poticajnih mehanizama za druge vidove energije osim električne, njihova upotreba može postati održiva i okolinski prihvatljiva. Kompromis između tehničkih izvodivog, ekonomski isplativog i okolinski prihvatljivog je put ka razvoju zemlje.

Gdje je BiH danas, a gdje bi trebala da bude; koje su obaveze i šta je cilj povećanja udjela u potrošnji energije iz OIE u BiH

Zacrtani cilj BiH o bruto finalnoj potrošnji energije iz OIE u 2020. godini od 40% iz NREAP-a, donesen je na osnovu bazne 2009. godine, kada je u energetskom miksu bruto finalne potrošnje energije u BiH, obnovljiva energija zauzimala 34%. Trajektorija na kojoj se BiH sada nalazi nije u potpunosti jasna, jer BiH nema precizne podatke o udjelu energije iz OIE u bruto finalnoj potrošnji. Procjene urađene od strane Sekretarijata energetske zajednice ukazuju na procenat od oko 42% udjela OIE u bruto finalnoj potrošnji energije. To znači da je BiH već sada ispunila svoj cilj. Međutim, tu treba biti oprezan pogotovo u segmentu energije za grijanje i korištenja biomase, odnosno ogrjevnog drveta u domaćinstvima gdje su dostupni podaci vrlo upitni, a imaju jak uticaj na ukupni bilans bruto finalne potrošnje energije iz OIE u BiH. Određeni podaci iz energijskih bilansa i strateških dokumenata ukazuju na podatke o planiranom korištenju biomase za grijanje u 2020. godini od 1.081 ktoe toplotne energije, te korištenju ovog energenta 1.392 ktoe u 2014. godini. Jasno je uočljiva velika razlika među navedenim brojevima, te samim tim i prezicnost podataka jako bitna.

Nešto jasnija slika je u segmentu električne energije gdje su procjene da se BiH približila zacrtanom cilju po godinama, pa tako zadnje analize ukazuju na oscilaciju u proizvodnji i potrošnji električne energije iz obnovljivih izvora, najviše u zavisnosti od velikih hidroelektrana. Napredak u izgradnji postrojenja za generisanje električne energije iz OIE je vidljiv, ponajviše uspostavljenom sistemu poticaja, tzv. feed in tariffe – FiT, pa tako trenutno u BiH je izgrađeno i spojeno na mreže 238 postrojenja ukupne instalisane snage od 106,7 MW od čega prednjači hidro sa 84% instalisanog kapaciteta, zatim solar sa 14%, biogas 0,9%, biomasa 0,2%, vjetar 0,3%, te ostala postrojenja sa 0,4%. Pored toga, u FBiH postoji i radi elektrana na čvrstu biomasu instalisanog kapacitea 8,1 MWel u sklopu industrijskog postrojenja koja nije u sistemu poticaja.

Cilj povećanja udjela korištenja OIE u bruto finalnoj potrošnji energije treba da bude stvaranje dodatne vrijednost na domaćem nivou, odnosno korištenja onih oblika OIE i tehnologija koji će kreirati radna mjesta na domaćem nivou i doprinijeti održivom razvoju zemlje. Da smo na dobrom putu govore brojke o zapošljavanju u segmentu biomase, odnosno proizvodnji opreme, kotlova i peći, peleta, briketa i drugih oblika biomase, koji u kompetnom lancu snabdjevaju domaću radnu snagu. Uz regulisano tržište ovog segmenta, sigurno bi se išlo ka održivom razvoju.

Koliko administrativno uređenje države i entiteta doprinosi/koči promociju OIE u BiH

BiH ima veoma kompleksno uređenje sa više nivoa vlasti, od državnog nivoa, pa preko nivoa entiteta FBiH i RS, Brčko Distrikta, kantonalnih nivoa, pa sve do najnižih nivoa lokalne zajednice. BiH ima 14 vlada uključujući i savjet ministara BiH u kojima postoji oko 180 ministarstava nadleženih za razne oblasti. Energetika je na entitetском nivou, a koordinaciju vodi državno ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Tako složen administrativni aparat u BiH koči mnoge projekte i predstavlja barijeru za investiranje. Takav je slučaj i kod OIE, gdje su najveće barijere neprohodnost i nedostatak informacija, vertikalna i horizontalna komunikacija između različitih nivoa vlasti, zatim nedostatak i neusklađenost strateških i plansko-prostornih dokumenata, te saglasnost svih donosioca odluka prilikom izdavanja koncesija za prirodne resurse. Pojednostavljenjem procesa izdavanja dozvola i licenci, na kojima trenutno rade međunarodne organizacije u BiH, zajedno sa lokalnim institucijama, olakšalo bi promociju i korištenje OIE.

Kao neka od rješenja moglo bi biti osposobljavanje i kreiranje stručnog kadra kako bi što efikasnije radilo na strateškom planiranju na svim nivoima vlasti, zatim harmonizacija svih strateskih planova po horizontali i vertikali, usklađenost datog vremena za implementaciju. Recimo na lokalnom nivou kasni se sa usklađenosti entitetskih (kantonalnih) planova, pa se nameće potreba za planiranjem na opštinskom nivou (planovi nižeg nivoa), itd.

Tako bi se smanjili rizici investiranja kao što su tehnički i menadžment rizik, administrativni i finansijski rizici, ali i tehnički rizik. Svakako da su jako važni i rizici nagle promjene politika i društvenog prihvatanja OIE.

Ko „finansirana“ OIE u BiH

Kako bi se uspostavio okvir za poticajnu proizvodnju energije iz OIE, najprije se sagledao i donekle rješio segment električne energije. Tako se za poticanje proizvodnje energije iz OIE u oba entiteta donio zakonodavni okvir za poticanje proizvodnje električne energije iz OIE i to: (i) solar, hidro (do 10MW), vjetar, biomasa (čvrsta i biogas). Zanimljivost biomase jeste da su akcionim planovima definisane kvote za čvrstu biomasu, ali i biogas, međutim za poticanje u FBiH biogas nije predviđen, barem trenutno. Poticajne kvote za solarne elektrane su popunjene do 2020. godine u FBiH, dok je u RS-u još nešto slobodno za elektrane preko 250kW na krovovima. Ostale tehnologije koje se potiču su još uvijek donekle dostupne, s tim da je najveća zainteresiranost za male hidroelektrane, vjetar koji je skoro kompletan zauzet, iako niti jedna VE nije puštena u rad, biogas, pa tek onda čvrsta biomasa.

Trajanje FiT u FBiH je 12 godina za sve tehnologije, iako je praksa pokazala da se neke tehnologije, poput solara, otplate i za 5-6 godina, dok je recimo za postrojenja na biomasu, period otplate investicije veći od 12 godina. Tim principom proizvođači električne energije iz ovog OIE oblika stavlaju se u nepovoljan položaj. U RS je nešto duži period za garantovanu otkupnu cijenu od 15 godina. U BiH još uvijek je prisutno korporativno finansiranje, dok se projektno finansiranje samo spominje kao opcija. Naravno, finansiranje putem banaka, kako lokalnih, tako i međunarodnih kao što su Svjetska banka, odnosno IFC, zatim EBRD ili EIB je prisutno u BiH. Ostale međunarodne organizacije pružaju izuzetno važnu podršku domaćim institucijama kroz tehničku asistenciju, razvoj projekata i sufinansiranje infrastrukturnih radova, a najznačajnije su GIZ, USAID, UNDP, EBRD, WB, Caritas, SIDA, itd. Određeno sufinansiranje može se obezbjediti i putem domaćih fondova kao što su fondovi za zaštitu okoliša i energijsku efikasnosti, grant sredstva viših i nižih nivoa vlasti, pa sve do projekata zatim IPA projektata.

Obzirom na standard BH društva, naknada za OIE na računu krajnjih korisnika definisana je tako da nije održivo poticati proizvođače samo iz tog fonda, a niti politički prihvatljivo. Taj novac jeste ustvari novac sa računa krajnjih potrošača koji se prikuplja putem sistema naknade za obnovljive izvore energije, a koji u FBiH iznosi 0,001976 KM/kWh, dok u entitetu RS iznosi 0,0044 KM/kWh. To u prevodu znači da, recimo, svako domaćinstvo izdvaja 1-2 KM mjesечно za poticanje obnovljivih izvora energije. Svakako treba razmišljati i o naprednim sistemima poticaja tipa „feed-in-premije“ ili „aukcije“, sistema koji su više tržišno orientisani mehanizmi, a na kojim se trenutno u BiH radi na inicijativu međunarodnih organizacija.

Poticanje drugih oblika energije, poput energije za grijanje i hlađenje ili biogoriva u transportu, nije definisano u BiH, osim u nekim slučajevima gdje se potiču kapitalna ulaganja kroz određene međunarodne ili domaće fondove, prije svega u javnom sektoru.

Informisanost javnosti o projektima OIE i njihovom doprinosu široj lokalnoj zajednici – udruživanja i zajedničko investiranje putem energetskih zadruga

Svjest građana da su ustvari oni ti koji potiču proizvodnju električne energije iz OIE je na vrlo niskom nivou. Informacija o povećanju naknade na računima za električnu energiju u BiH većinom prođe nezapaženo jer ne predstavlja visoku stavku, kako kod samih građana-krajnjih kupaca električne energije, tako i u medijima. Vjerovatno zato što jedno prosječno domaćinstvo na mjesечnom nivou izdvaja svega 1KM ili 50 centi u vidu naknade za OIE i za to nema nikakve koristi i vidu investiranja kao fizičko lice, mogućnosti neto mjerena ili slično.

Dakle, informiranost građana je na jako niskom nivou, kao i medija koji su nedovoljno informisani o važnosti ove teme, te je slaba komunikacija sa nadležnim institucijama i neovisnim stručnjacima koji bi na transparentan način iznijeli sve detalje vezano za oblast OIE u BiH, trendove regionalne, Europske Unije, Svetova, ali i približili običnom čovjeku značaj ove teme, pokazali njegov potencijal i korist za širu lokalne zajednice. Na taj način projektima OIE bi se osiguralo lakše društveno prihvatanje i realizacija.

Primjer kako projekte učiniti društveno (ne)prihvatljivim

Da su projekti OIE složena oblast, jasno pokazuju i broj realizovanih projekata u odnosu na potencijale kojim BiH obiluje. Za realizaciju jednog OIE projekta, potrebno je djelovati multidisciplinarno, odnosno multisektorski i multiinstitutionalno. To znači da je potrebno uključiti više sektora kao i institucija na samom početku, a ne u nekoj završnoj fazi. Pored toga, kako je bitno uključivanje svih relevantnih sudionika, počevši od viših nivoa vlasti, preko lokalne zajednice, investitora, pa sve do nevladinog sektora i običnog građanina koji su, pokazalo se na par primjera, jedni od najjačih igrača prilikom odobravanja izgradnje OIE postrojenja.

Kako unaprijediti sektor OIE u BiH?

Zaključak je da razvoj OIE treba da bude svima u interesu i da se na transparentan način dodjeljuju koncesije, uspostave mehanizmi poticaja, te ostavi mogućnost investiranja lokalnoj zajednici i njenim stanovnicima, ali i privatnom sektoru kroz ESCO-Javno-privatno partnerstvo i druge modele, kao što je to urađeno u Pirotu ili Kruševcu.

Šira društvena zajednica treba da uvidi svoj oblik koristi od OIE projekata kroz razne načine kao što su: promovisanje lokalnog tržišta rada kroz stvaranje novih radnih mesta (npr. za izgradnju postrojenja, za isporuke ili usluge roba i dobara, itd.), unaprijeđenje lokalne infrastructure, mogućnosti formalnih i neformalnih obuka, ulaganja u buduće energetske projekte (npr. preko lokalne fondacije), niže cijene za energiju (električnu i topotenu), mjere energijske efikasnosti u stambenom sektoru, unaprjeđenje stanja okoline (ozeljenjavanje površina, parkova, itd.), obezbjeđivanje sredstava lokalnim institucijama za razvijanje novih okolinskih projekata. Tim principima vode se najrazvijeni zemlje svijeta, koje omogućavaju svim zainteresovanim uključivanje u projekte OIE.

EKOLOŠKE ČINJENICE KOJE MOŽDA NISTE ZNALI

Koliko automobila zamjenjuje samo jedan autobus? Zašto je recikliranje dobro? Koliko je plastici potrebno da bi se razgradila? Saznajte još neke zanimljive ekološke činjenice i naravno, ne zaboravite aktivno sudjelovati u zaštiti jedine nam Zemlje!

Jedna osoba svakog dana prosječno napravi 1,8 kilograma smeća.

Godine 1995. 200 velikih odlagališta smeća na svijetu bilo je puno i zatvoreno. To znači da su otvorena nova.

Samo jedan autobus može prevesti onoliko ljudi koliko bi ih stalo u čak 40 automobila

Jedna trećina cjelokupne potrošene energije koristi se u domaćinstvima.

Jedna trećina ukupno potrošene vode koristi se za ispiranje toaleta

Oko pet milijuna tona nafte svake godine završi u oceanima

Energija koja se uštedi kada se reciklira samo jedna staklena boca (a ne proizvodi nova) dovoljna je da električna žarulja svjetli puna četiri sata.

Za recikliranje papira potrebno je čak 64 posto manje energije nego za proizvodnju novog.

Svaka tona recikliranog papira spasi 17 stabala od rušenja.

Za recikliranje aluminija potrebno je 90 posto manje energije nego za proizvodnju novog.

Svake godine se u svijetu koristi oko pet milijardi aluminijskih konzervi.

Kompjuteri spadaju u opasan otpad. Samo monitor sadrži velike količine olova, koje je opasno ako dospije u okoliš.

Četiri litre motornog ulja mogu zagaditi milijune litara vode.

Evo primjera koliko određenim tvarima treba da se razgrade u prirodi: plastika - 500 godina, konzerve - 500 godina, organski otpad - do šest mjeseci, pamuk i papir - do šest mjeseci.

Svaki dan umre oko 40.000 djece širom svijeta, i to od bolesti koje su izlječive.

Nekontrolirano ribarenje dovelo je do drastičnog smanjenja određenih ribljih vrsta, a neke su svedene na tek jednu desetinu svog prijašnjeg broja.

Svaki dan od 50 do 100 životinjskih vrsta postaje ugroženo ili čak nestaje zahvaljujući ljudskoj djelatnosti.

Kada idemo u ljekarnu – jedna od ukupno četiri kupovine sadržavat će proizvod koji je dobiven od sastojaka iz prašume

Prosječni Amerikanac koristi 54 posto više prirodnih resursa od stanovnika država u razvoju. Također, stanovnik zemlje u razvoju koristi 15 do 30 posto svog dohotka za hranu, dok je u SAD-u to od 50 do čak 70 posto!

OTPAD U MORU OSTAVLJA DALEKOSEŽNE POSLJEDICE NA ŽIVOT LJUDI I ŽIVOTINJA

Otprilike 70% površine Zemlje prekriveno je oceanima, a morski otpad može se naći gotovo svugdje. Osobito plastika ugrožava zdravlje mora i obala, biljni i životinjski svijet, uključujući ljudske zajednice.

Otpad u moru je bilo koji čvrsti materijal odložen u morskom okolišu i obalnom području. Zbog nesavjesnog ponašanja pojavljuje se kao plutajući otpad na površini i ispod površine mora te napavljen na plažama. Procjenjuje se da oko 80% morskog otpada dolazi iz kopnenih izvora, a oko 20% otpada u moru rezultat je neodgovornog pomorskog prometa i ribarstva.

Poseban problem predstavlja plastika i razni proizvodi od plastike. Velik broj životinja poput kitova, dupina, tuljana, morskih kornjača i ptica umire nakon što proguta komade plutajuće plastike, posebice plastične vrećice, zamjenjujući ih svojim plijenom. Pojedeni otpad sprječava probavu iapsorpciju hranjivih tvari. Plastičnim vrećicama treba i do tisuću godina da se raspada, pa kada životinja umre nakon gutanja plastike, a njezino tijelo se raspada, plastika ponovno dospije u more i nastavlja ubijati ostale životinje.

Procijenjeno je da je više od 40% postojećih vrsta kitova, dupina i pliskavica, sve vrste morskih kornjača i oko 36% vrsta morskih ptica progutalo morski otpad. Time su pogodjena cijela jata riba i morskih ptica. Nažalost, problem plastičnog otpada neprekidno raste. Ukupna proizvodnja plastike u stalnom je porastu, od 1,5 milijuna tona u 1951. do 310 milijuna tona u 2010. godini.

Morske struje i vjetar okupljaju komade plastike, od kojih su neki veliki tek nekoliko mikrometara, i stvaraju velike mrlje u morskim područjima koja se nazivaju vrtlozi. Najveći i najviše proučavani sjevernopacifički vrtlog prema procjenama sadrži 3,5 milijuna tona smeća, a utječe na područje za koje se smatra da je dvostruko veće od SAD-a. Uzorci morske vode često sadrže više plastike nego planktona.

Otpad često postaje i smrtonosna klopka u koju se životinje zaglave te naposljetku uguše. Napuštene ribarske mreže desetljećima nastavljaju ubijati ribe i ostale životinje. Plastika nakupljena na morskom dnu onemoćava pristup kisiku algama, biljkama i nepokretnim ili slabo pokretnim životnjama koje se nalaze ispod te one postaje oslabljene, ozlijedene ili umiru. Na plaži otpad čini prepreku životnjama prilikom izlaska na obalu. Posebice se to odnosi na tuljane, sredozemnu medvjedicu i morsku kornjaču, a čak i male količine otpada na obali predstavljaju smrtonosnu zamku mladuncima na putu do mora.

Dodatni problem plastičnog otpada je da se on ne razgrađuje, već raspada na sitne komadiće mikroplastike koji predstavljaju dalekosežnu opasnost za okoliš i živa bića. Tijekom vremena miješaju se s fitoplanktonom i ulaze u hranidbeni lanac.

Treba stoga izbjegavati da otpad uopće dospije u moru. Odgovornost se kreće od proizvođača koji koriste plastiku, brodarskih tvrtki koje svjesno ili nesvjesno ostavljaju otpad za sobom, odgovornosti svake države da uspostavi odgovarajući sustav prikupljanja i recikliranja komunalnog otpada itd. Za rješavanje već postojećeg otpada mogu se organizirati akcije čišćenja na obali, a specijaliziranim brodovima skupiti otpad na moru. Time se ipak ne rješava problem mikroplastike.

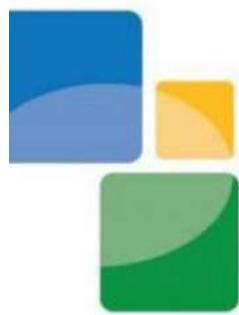
Najvažnije je znati da svaki pojedinac može osobno pomoći smanjenjem količine otpada koju sam proizvodi. Smeće, posebice ono koje nije razgradivo, treba ponijeti sa sobom i reciklirati. Plastične vrećice treba u potpunosti izbjegavati i radite koristiti višekratne platnene torbe. Nakon svakog posjeta prirodi treba ostaviti okoliš u bar jednako čistom izdanju kakav je i bio.

Što mora imati svaka veza kako bi potrajala? **Dobru komunikaciju i povezanost.**

Povezali smo Vaš dom, Vaše voljene i posao...
Za Vaše veze koje traju.

ht eronet

Veza koja traje

 Fond za zaštitu okoliša
Federacije BiH

Napravljeno uz pomoć
Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH